

DEBRECZENI PROTESTÁNS LAP.

AZ EGYHÁZ ÉS ISKOLA KÖRÉBŐL.

SZERKESZTŐSÉG,

hova a lap szellemi részét illető
minden küldemény intézendő:
Füvészkert-utca 1079.

Megjelen hetenként egyszer, szombaton, egy íven.

Előfizetési ár egész évre 5 frt. félévre 2 frt. 50 kr. Hirdetések
díja: 100 szóig 1 frt; 200 szóig 2 frt; a másodszeri hirdetésnél
100 szóig 80 kr; harmadiknál 70 kr.
Bélyegdíj minden hirdetésnél külön 30 kr.

KIADÓ HIVATAL,

hova a lap anyagi dolgaira vonatkozó
minden küldemény intézendő:
Főiskola, háznagyi hivatal.

Tartalom. A tiszántúli ev. ref. egyházkerület és a kritika.
Dr. Hungarus. — Tárcza. Az egyházi szónok hangjáról.
Décsi Lajos. — Iskola ügy. A debreczeni ev. ref. felsőbb
leányiskola fontosabb eseményei az iskolai év folyama alatt.
Dóczy Gedeon. — Tanügyi jelentés Hajdú-vármegye 1889—90.
iskolai évi népoktatási állapotáról. — s — s. — Közügyeink.
Levél a szerkesztőhöz. Batory István. — Különművek. —
Szerk. posta. — Hirdetések.

A tiszántúli ev. ref. egyházkerület és a kritika.

II.

Második és talán sérelmesebben vett pontja az ev. ref. egyház alkotmányának módosítására vonatkozó javaslatnak az, mely szerint a nagyobb népességű egyházközségek jövőben az eddiginél több, esetleg 12-ig terjedő szavazati joggal láttatnának el. Ez tagadhatlanul új s épen azért ha nem megdöbrentő is, de sokakra nézve meglepő indítvány egyházkerületünk azon pontjain is elkeseredést támasztott, a hol az elszakadásra legkisebb hajlam sem mutatkozott addig. Az okok azonban, a melyekkel ama pontot ostromolják, nem annyira erősek és ingathatlanok, mint inkább nagy hangzásúak és sensatio keltésére irányzottak. Ezek közül némely fontosabbakra észrevételeimet megteszem, mielőtt saját nézetemet körvonalozni és indokolni megkísérleném.

Ezen okok a következők:

1. „A nagyobb egyházaknak 12 szavazatig terjedő választási joga ez egyházak kizárólagos uralmát vinné be egyházunk önkormányzati életébe“. (L. Testvéri szózat). Nagy, szinte megrázó hangon szól e panasz; de több és nagyobb benne az érzékenykedés, talán a hatásra számítás, mint az alaposság és indokolhatóság. Ugyanis a „Testvéri szózat“ szerint 42 nagyobb egyházunk van, s ezeknek szavazata ama kulcs szerint 137 szavazattal szaporodnék,

a mikor azok összesen 179 szavazatot adnának. Ámde a tiszántúli egyházkerületben 557 anyaegyházunk van, s így ama 179 szavazattal még mindig 378 kisebb egyház szavazata, tehát kétszer is több, állana szemközt. Hogyan lehetne tehát ezeknek félniök a nagyobb egyházak által lendő leszavaztatástól s azok uralmától? De hol van az megírva, micsoda lélektani vagy tapasztalati okra alapítható ama feltevés, hogy a nagyobb egyházak mindig és mindenben a kisebb egyházakkal ellenkezőleg szavaznának? Be tudja-e azt valaki bizonyítani, hogy a püspök, főgondnok, egyházkerületi jegyzők és tanácsbírák választásánál a nagyobb és kisebb egyházak ekkorig mindig elmentésesen szavaztak? S ha eddig ez nem történt meg, a mint alig is történhetett, miért állítjuk oly rút színbe egymást a nagy közönség bámulatára; miért állítani oda ellenségek gyanánt azokat, a kik testvéreink; miért vádolni uralomra törekvéssel, hogy ne mondjam, zsarnokoskodásra való hajlammal azokat, a kiknek éltető levegőjük a szabadság, s a kik tudják, hogy ezt csak testvéreikkel együtt élvezhetik örömben. Nem, nem tételezhető fel, hogy a nagyobb egyházak a kisebbek felett uralkodni akarnának, még ha tehetnék is. Avagy a kisebb egyházak úgy eddig, mint ezután is meglevő szavazattöbbségükkel a nagyobbak elnyomására, a nagyobbak feletti uralomra törekedtek s éltek vissza a multban és törekedni fognak a jövőben? Ne féljünk egymástól olyan nagyon! Ha azonban a félelem egyik részen alapos volna, akkor is a nagyobb népességű, de kétszerte kevesebb számban levő egyházak remeghetnének a kisebb népességű, de sokkal több szavazattal rendelkező egyházaktól. Ez az igaz.

2. „A nagyobb egyházaknak adandó több szavazat a presbyteriumok és egyházmegyék működésében a legfontosabb önkormányzati ügyek, a felsőbb hatóságok és tisztviselők választása iránti közérdeklődést szüntetné meg“. (Testvéri szózat). Sajnos lenne, ha bekövetkeznék. E bal-

jóslatú feltevést is ugyan mire lehet alapítani? Lélektani oka egyedül irigység lehetne, mert félelemre, mint megmutatám, nincs ok; irigység, féltékenység pedig óh mily kicsinyes és egyházakhoz nem illő dolog! De a tapasztalat sem igazolja ez aggodalmat. Ezt be lehet bizonyítani a contrario. A nagyobb egyházak ugyanis azért, mert eddig nem bírtak annyi szavazattal, mint a mennyivel a jelzett törvényjavaslat akarja azokat felruházni, nem voltak közönyösek az egyházi főbb fontosságú, úgynevezett közügyek iránt, — pedig már nem egyszer nyilvánították óhajtasukat, hogy népességük aránya és az egyházi közöltségekhez való járulásuk mérve szerint több szavazati jogot, s így nagyobb, fokozottabb befolyást nyerjenek. S miután az egyházat szerető, igazán vallásos és erkölcsi czélokért küzdő hitsorsosainkról sértés nélkül gondolni sem merem, hogy egyházuk szeretete, vallásosságuk lángolása azon perczen kialudnék, a mint a törvényhozás ama nagy népességű egyházközségek óhaját méltányosan figyelembe venné: nem lehet, nem szabad a kis egyházakról, ezek vezetőiről, valamint tagjairól oly gyarlóságot feltételezni, melynek épen ellenkező nemes példáját mutatták fel eddig a nagy egyházak.

Egyébiránt a czélzott módosítás életbeléptetése által a kisebb egyházak mitsem vesztenének eddig bírt és élvezett önkormányzati jogaikból; szavazati jogának gyakorlatában is háboríthatatlanul megmaradna bármely kis népességű egyház. Miért hát a zaj, miért a riadalom?

3. De azt mondják, hogy egyházunk demokratikus szervezete, egyházunk alkotmánya is alapjában megváltoznék, ha nagyobb egyházak népességük arányában több szavazati jogot nyernének. Ha a demokratikus jelleg addig tart, a meddig kis és nagy egyházközség eddig élvezett módon és számban bír szavazattal, akkor ama czélba vett újítás keresztülvitelével valóban veszély fenyegeti demokratikus egyházalkotmányunkat. De hát hol van erre valami csattanósan bizonyító analogia? A polgári államban némely község 1—10, sőt több országos képviselő választására van jogosítva, míg ugyanott 20—30, vagy több község küld egyetlen képviselőt. És azért kinek jutott még eszébe az ily államok demokratikus jellegét kétségbe vonni? Páris több képviselőt küld a francia parlamentbe, mint Bougival, Budapest is többet, mint Haraszti, de azért Franciaország és Magyarország alkotmánya mégis csak demokratikus. De hát a magyar ref. egyházközségeknek jogai csak épen a választásokban nyilvánulnak-e, s nem azon számos és nagyhorderejű ténykedésekben is egyszersmind, a melyeket saját körükben, önkormányzati alapon, szoroson egyházi, valamint iskolai ügyeik ellátása körül végeznek és teljesítenek? Az egyházközségeknek ezen önkormányzati jogaik pedig ezután is sértetlenül megmaradnak; sőt, mint említettett, a kis egyházközségek szavazati jogaikat ezentúl is épúgy gyakorolhatják, mint eddig gyakorolták. Ezután is magok választják lelkészeiket, tanítóikat, összes egyházi előljáróikat; az egyházmegyei és egyházkerületi elnököket, zsinati képviselőiket. S épen e legutóbbiak választásában nyilvánul a nép souveraine joga és hatalomteljessége. Hahát egyházalkotmányunk eddig

demokratikus lehetett, bizonynyal ilyen maradhat akkor is, ha a nagyobb egyházak pár szavazattal többet fognak kapni; ha csak az egyházi törvényhozás szelleme valamikor reactionarius irányt nem vesz s egyházalkotmányunkat alapjaiban fel nem forgatja. De vajjon lehetne-e ennél még csak képtelenebb dolgot gondolni is? A magyar református egyház oda nem sülyedhet soha. Megóvja ettől hitéhez, vallásához, önkormányzati jogaihoz és szabadságához százados szenvedések tüzeiben meg-edzett hűsége, kiolthatlan szent szeretete.

4. „A ker. gyülekezet önmagában bevégzett egész, élő szervezet, övé minden jog, mint az államban az egyéné, s ennélfogva ha kicsi, ha nagy, mindegyiket egyenlő jogok illetik. Az államban is, a kövér embernek is, meg a sovány embernek is csak egy szavazata van“. Így mondja ezt Dr. Aristophanes.

Ha Dr. A. csak ennyit mond: a ker. gyülekezet önmagában bevégzett egész, élő szervezet, övé minden jog . . . egy, magában véve szép gondolatnak adott volna kifejezést. S őszintén vallom meg, hogy midőn csak eddig olvastam a mondatot, azt gondoltam, hogy egy oly erős gondolkodású, szilárd elvű presbyterianussal van dolgom, a ki közvetlenül a nép által választott, magában a népben gyökerező presbyteriumokat tartja minden jog forrásának, az egyházi élet gócpontjainak, a honnan árad ki minden világosság és melegség, a mely alapja minden erőnek és hatalomnak az egyházban; azt gondoltam, hogy az ő presbyteriuma oly erkölcsi individuum, mely egy és oszthatatlan önmagában és hatalma gyakorlásában, s ép azért egyik sem nagyobb vagy kisebb, egyik sem igényelhet több vagy kevesebb jogot, mint a másik. Meglehet, hogy akkor sem értettem volna vele egyet minden következtetéseire nézve; meglehet, azt mondtam volna, hogy tétele nagyon is abstract, nagyon is elvont; de mint egyéni, szép és emelkedett meggyőződést mindenestre tisztelettel fogadtam volna; hanem ugyanazon mondat többi része s a következő egész mondat lerontotta illusiómat részint következtetlensége, az első mondat első részéhez nem illő volta, részint nagyon is hétköznapias, majdnem pórias hasonlata által. Hiszen ha az államban az egyéné minden jog, úgy az egyházban is azé; vagy ha az egyházban a presbyterium bírja az egyéni jogokat, úgy az államban is a polgári községek bírják azokat. Így és csakis így lehet következetesen okoskodni. Hogy a kövér és sovány ember akár az egyházban, akár az államban ugyanazon joggal bír; hogy tehát a kövérség vagy soványság a jog gyakorolhatására több vagy kevesebb qualificatiót nem ad és biztosít: azt megengedem, mint igen természetes és czáfolhatlan tény, de a nagyközségeket a kövér emberrel, a kisközségeket a sovány emberrel azonosítani a tények nem engedik, annyival inkább, mert Dr. A. hasonlatával az államot is bevonta a kérdésbe. Az államban, például a magyar államban ugyanis némely nagyközség nemcsak az egyes embernél, az egyénnél, de más községeknél is több s magasbrendű jogokat bír és gyakorol. Budapest, Szeged, Szabadka és Debreczen például nemesak nagyobbak mint Csuzza, Vencsellő és Kis-Pécs, de mint törvényhatósági joggal felruházott városok a megyékkel állanak egyenlő rangban jogokra és functiókra nézve; sőt ugyanazon megye területén a rendezett tanácsú városok is több és fontosabb jogokkal vannak felruházva, mint az úgynevezett kis- és nagyközségek. És én nem tudom, hogy e különbségért a nagy- és kisközségek, vagy épen a rendezett tanácsú városok is, valaha panaszkodtak volna. De miért is panaszkodtak volna, midőn az a nyomatékosan emlegetett egyéni jog épúgy gyakorolható

a legkisebb faluban, mint az ország fővárosában; és épen így nem szenved az egyén joga az egyházban sem, akár Debreczenben, akár Haranglábban kívánjon vele élni.

Ez így van jól, így van helyesen. Örülök, hogy Dr. Aristophanes az állami térre ment át hasonlatával, így némileg megkönnyítette nekem annak indoklását, hogy a nagy egyházaknak a szavazatzog gyakorlásában miért kell előnyt adni a kis egyházak felett; s legalább attól sem kell félnem, hogy ha bizonyosságot keresni az állami szervezethez fordulok, politikai anathemával sujtson engem, ki az egyházban a politikától jobban irtózom, mint ördög a kápolnától.

Dr. Hungarus.

Tárcza.

Az egyházi szónok hangjáról.

(Vége.)

A torokra vonatkozólag végül még ezeket lehetne mondanom: viseljének gondot rá. Ügyeljenek arra, hogy mindig tiszta legyen akkorára, mire beszéléshez fognak, s ne prédikálás közben kelljen tisztogatni. Egy különben nagyra-beesült ismerős atyámfia mindig ilyformán beszélt: „Kedves barátaim — hem, hem — ez igen — hem — fontos tárgy, — hem, hem — melyet most — hem, hem — előttök fejtgetek — hem, hem — azért kérem — hem, hem — ajándékozzanak meg — hem, hem — szíves figyelmökkel.“¹⁾ A leggondosabban kerüljék ezt. Mások meg, mivel nem tiszta a torkuk, úgy beszélnek, mintha be volna tömve szájuk, s abból valamit kivetni akarnának. Sokkal jobb volna, ha azt akkor mindjárt meg is tennek, s ne boszantanák hallgatóikat azzal a többször ismétlődő kellemetlen hanggal. Az orrból és szuszogva beszélés még menthető, ha az ember meghűtötte magát, de azért ez is rendkívül kellemetlenül hat, ha pedig épen szokássá válik, akkor plane a „Büntettek és vétségek“ közé kellene sorozni. Bocsnatot kérek, ha oly dolgokat is említettem föl, melyeknek említése illetlennek látszik, de higgyék meg, ha eszükbe vésik e felolvasásomba beleszótt őszinte és szabadon tett megjegyzéseimet: sok oly megjegyzéstől megmenekülnek, melyeket később a magok rovására kellene megtenniök.

Mikor a prédikálásnak utána vannak, ne úgy vigyázzanak torkukra, hogy azt jó erősen beburkolják. Saját tapasztalatom után merem, megvallom, némi tartózkodással, adni erre vonatkozólag a következő csapat tanácsot. Ha valamelyiköknek jó meleg gyapjú sálja van, melyhez talán édes anyjok vagy nőtestvérök gyöngéd emléke fűződik: mint drága kincseket rejtsek el azokat, rejtsek el a láda legfenekére, de ne tegyék azt ki a világnak közszemlére az által, hogy nyakok körül tekergetik. Ha valamelyik atyafi influenzában akar meghalni, ám használjon meleg sált nyaka körül, majd egy estve elfelejtkezik róla, s kap olyan hűlést, hogy holta napjáig sem

¹⁾ Egy fiatal lelkész, ki mindenképen javítani szerette volna beszédmodorát, írt egyszer Gruber Jakabhoz, hogy adjon neki erre vonatkozólag valami tanácsot. Az öreg úr ezt a lakonikus választ küldte neki: „Kedves — ah — atyámfia! — ah — Mikor — ah — prédikáláshoz — ah — fog — ah — arra — ah — vigyázzon — ah — hogy — ah — ne — ah — mondja: ah, ah, ah! Jóakarója — ah — Gruber — ah — Jakab — ah“.

heveri ki. Alig hiszem, hogy láttak volna valaha olyan matrózt, a ki nyakát bepólálta. Nem teszik, sőt mindig meztelen s szabadon van az; lehajtott gallérjok van, s ha van is valami nyakkendő-féle nyakokban, az is csak olyan kicsiny s tágan van kötve. Én rendületlen híve vagyok ennek a philosophiának és tizenégy év óta nem tértem el tőle; s az előtt gyakran szenvedtem hűlés miatt, de azóta csak hébe-korba. Ha érzik, hogy valamire mégis szükségök van, hát akkor nőtessenek szakált. Ez a legtermészetesebb viselet s a mellett szentírászerű, férfias és hasznos is. Egy itt levő atyámfia évek óta nagyon hasznosnak találja azt. Hangját elveszítvén, kénytelen volt elhagyni Angliát, most pedig, hogy nem nyiratkozik, oly erős, mint akár egy Sámson. Ha torkuk megfájul, folyamodjanak jó orvoshoz tanácsért, vagy ha ez nem áll módjukban, ha úgy tetszik, legyenek figyelemmel a következő útasításokra: So-hase vegyenek „Islandi zuzmót“, „Nines többé köhögés czúrkorkákat“, „Tüdőtisztító ostyákat“, pemetefüvet, Ipecacuanhát²⁾, vagy valamelyiket azon ezer-meg ezerféle gyártmányok közül. Lehet, hogy egy kis időre használnak ezek, a mennyiben a beállott kóros állapotot megszüntetik, de a mellett megtámadó tulajdonságaiknál fogva káros hatásuk van a torokra. Ha torkukat erősíteni akarják, vegyenek be egy jó adag borsot, fínom cayenneborsot és más összehúzó szereket, a mennyit csak elbíra gyomruk. Ne mellőzzék ezt el; gondolják meg, hogy gyomrukat épügy gondozni kell, mint torkukat, és hogy ha az emésztő szerv nincs rendben, semmi sincs akkor rendben. A józan ész diktálja, hogy az összehúzó szereknek jóknak kell lenni. Hallották valaha, hogy a cserző-varga úgy készítette ki a nyers bőrt, hogy azt czúrkorban áztatta? Tolubalsamot, ipecacuanhát vagy szörpöt szintén nem használ e célra, hanem épen ellenkezőleg, ha a bőrt keményebbé, erősebbé akarja tenni, cserlébe vagy más oly folyadékba teszi, mely azt összehúzza és erősíti. Mikor én az Exeter-Hallban prédikálni kezdtem, hangom gyöngé volt egy ilyen térség betöltésére, — már t. i. oly gyöngé, a milyen rendszerint a legtöbb hang, és a milyen engem az utcai prédikálásnál nem egyszer cserben hagyott, de aztán itt az Exeter-Hallban (a melyet nagyon nehéz hanggal betölteni, mivel hosszához képest tulságos széles) mindig egy kis üveg chiliezet és víz állott előttem, a miből egy korty, úgy tetszett, mintha mindig új erőt kölcsönzött volna torkomnak, valahányszor elfáradtam s langom meg akarta tagadni a szolgálatot. Ha torkom kissé kifáradt, rendszerint megkértem egy szakácsot, készítsen nekem egy csésze húslevest, azt jó erősen megborsoltattam s a legtöbb esetben előnyös gyógyszernek bizonyult be. Mindazáltal mivel én az orvosi gyakorlatra felhatalmazva nem vagyok, valószínűleg orvosi dolgokban époly kevésbé hallgatnak rám, mint akár egy kuruzsolóra. Az én meggyőződés az, hogy a hangnál kezdetben felmerülő nehézségeknek legalább is fele évek multával el fog enyészni, a gyakorlat mintegy második természetet szül. Bátorítani szeretnék azért mindenkit, a ki komolyan fogta fel hivatását, hogy a gyakorlásban kitartó legyen. Ha érzik, hogy az Ur ígéje, mint a tűz úgy ég csontjaikban, még a hebegést is le fogják győzni s a félelem minden bénító hatásával együtt elmúlik. Bátorodjál, ifjú barátom! légy kitartó, s Isten, a természet és a gyakorlat segítségével lesz.

Nem tartóztatom Önöket tovább, még csak azon reményemnek adok kifejezést, hogy az Önök melle, tüdeje, légsöve

²⁾ Cephaëlis Ipecacuanha = hánytató gyökér.

s gégéje, szóval minden beszélőszerve mindaddig ki fogja bírni, míg csak lesz valami mondanivalójok.

Spurgeon után angolból

Décsi Lajos.

Iskolaügy.

A debreczeni ev. ref. felsőbb leányiskola fontosabb eseményei az iskolai év folyama alatt.*)

Az iskolai év szept. hó 4-én szokott ünnepélyességgel nyitott meg, jelen volt nagy. Némethy Lajos úr, mint a felügyelő bizottság elnöke és a tanító-személyzet.

Szünidők tartattak október 1—15-ig, december 20-tól az összeírás alkalmából január 8-ig, márcz. 25-től ápril 2-ig, május 13-tól 20-ig.

Az iskolai év első fele a felügyelő bizottság vezetése mellett febr. 5—6. napjain megtartott vizsgálatnál befejeztetett s a második felév 9-én megkezdett.

Május 7. az érdekelt szülék és a tanító-személyzet jelenlétében 17 növendéket konfirmált nagy. Könyves Tóth Kálmán lelkész úr.

Nagy. Némethy Lajos úr, mint a felügyelő bizottság elnöke, hónaponként tisztelte meg nevelőintézetünk mindenik osztályát becses látogatásával, a tapasztalatról ez év folyamán is hónaponként tett jelentést az iskolaszék ülésében.

Nsgos Kiss József úr, hajdúmegyei tankerületi kir. tanfelügyelő, januárhó 23-án örvendeztetette meg iskolánkat hivatalos nagybecsű látogatásával.

Néhai Valics Antalné Asbóth Palotai Eulália asszony sírját, végrendeletében kifejezett kívánsága szerint, jun. hó 6-án keresték fel a Valics Antalné iskola növendékei, elénekelték a szokott háladalt, virágokkal hintették be az emlékkő környékét. Hajdu István úr, az egyházi közgyűlés határozatához híven, ez alkalommal is a hála és kegyelet érzelmeit ébrentartó, áldozatkészségre buzdító szavakat intézett a növendékekhez.

A nagy. s tek. felügyelő bizottság lankadatlan buzgalma, nagy. Kiss Albert úr mindenhova kiterjedő figyelme, tájékozottsága, tettereje alig remélt sikerrel jutalmaztatott.

A főtiszt. egyházkerületi közgyűlés által a múlt évi májusi gyűlésben elfogadott javaslat szerint Debreczen szab. kir. város a felső leányiskola építésére 15,000 forintot megszavazott, ennek évi szükségletei fedezésére 100,000 frt évi jövedelmét biztosította. A főtiszt. egyházkerület az építéshez 15,000 frtot adott, egy tanári állomás javadalmazására évenként 1200 frtot írt elő, s ezt már a jövő iskolai évre folyóvá tette.

A nagy. s tek. egyháztanács kebeléből kiküldötte az építetű bizottságot, mely a 40,000 frtba kerülő épület építkezési módozatait úgy állapította meg, hogy a tanítás szeptemberben meg legyen kezdhető a növendékek egészségének veszélyeztetése nélkül.

Az építés jun. hó 21-én már megkezdetik, de úgy, hogy a jelenleg használt tantermek közül csak egy megy át némi alakításon, a többi sértetlen marad. E nyáron mindazon tan-

*) Részlet e felsőbb leányiskolánk f. isk. évi értesítőjéből, melyet az intézet igazgatója, tek. Dóczy Gedeon úr előzetesen, megjelenése előtt szíves volt lapunknak közlés végett átengedni. Szerkesztő.

termek s helyiségek falai felhúzatnak, tető alá vétetnek, beboltoltatnak, melyek az 1892—93. iskolai évre szükségesek. Ezen év nyarán a többi tantermek alakíttatnak át s csak egy év mulva vétetnek használatba.

Az új épületben lesz úgy az elemi négy, mint a felső leányiskola hat osztályának külön-külön tanterme, kísérleti tanterem, szertár és könyvtár, zene- és testgyakorló terem, igazgatói iroda, tanári szoba, az emeletre széles lépcső, a folyosók talaja ezementirozva, a tisztaság fentartásához vízvezeték. A tágas kert játszótérnek, nyári tornagyakorlatokra használható. Az 1893/4. iskolai év kezdetén megnyitandó internatusban lesz a cselédlakon s az élelmezéshez szükséges helyiségek kivül az igazgatónő számára egy lakosztály, 25 növendék számára dolgozó terem, fürdőház és betegszobák a földszinten, az emeleten, hova külön lépcső vezet, egy társalkodó tanárnő szobája s a hálóterem, a zeneterem az internatus lakói számára zongorával lesz ellátva; az építetű bizottság tehát kellő figyelemmel volt a csín, tisztaság, egészség, czélszerűség, a nevelés és oktatás követelményeire, az értelem fejlesztésére úgy, mint a kedély képzésére.

A felügyelő bizottság gondoskodott a jelenlegi négy felső osztálynak, — mely a francia nyelvet leszámítva, a folyó iskolai évben már a felső leányiskola tantervéhez alkalmazkodott, — az állami hasonrendű felső leányiskolákéval a részletekben is egyező szervezéséről. — Javaslattal terjesztett be a nagy. s tek. egyháztanácsnak a még hiányzó ötödik rendes tanerő beállítására, a még így betöltetlenül maradt heti 12 órának — történelem és ének — szaktanárok, mint óradók alkalmazása s a ref. vallástannak két lelkész által eszközlendő oktatása iránt. Az egyháztanács a javaslatot elfogadta, az ötödik rendes tanerő beállítása iránt intézkedett; meghirdette a pályázatot egy tanárnői állásra, e tanárnő főtantergő a francia nyelv. Így lehetővé tette, hogy az építkezésre szükséges két év lefolytával, évről-évre fejlesztés mellett, az 1893/4. iskolai évben az internatus megnyitásával egyidejűleg teljes első rendű felső leányiskola álljon Debreczen szab. kir. város lakosságának s a tiszántúli főtiszt. egyházkerületnek szolgálatára.

Jelenlegi nyolcz osztályú leánynevelő intézetünk tehát 17 évi fennállása után csak a tanintézet történetében fog élni, a valóságban mint elemi négy osztályú s felső leányiskola folytatja megizmosodott erővel, a kor kívánalmainak megfelelő működését már a jövő iskolai évben.

Azon egyházi és városi testületek, bizottságok, egyes egyének, kik intézetünk első rendűvé emelésére közremunkáltak, a sikerben s a közelismerésben, melylyel alkotásuk találkozott, lelhetik lankadatlan buzgóságukért a legszebb jutalmat. Nem helyi, nem felekezeti, hanem nemzeti érdekű munkát végeztek; mert mindenki jól tudja, „hogy a leendő anyák művelése a nemzet művelése“.

Dóczy Gedeon.

(Vége köv.)

Tanügyi jelentés

Hajdú-vármegye 1889—90. iskolai évi népoktatási állapotáról.

(Vége.)

A 13-ik cikkben kezdve, mely az előző évivel hasonlítja össze a tanügyi állapotot, végig az ügyforgalomról, a közigaz-

gatási bizottság működéséről és a szóban forgó iskolai évben történt nevezetesebb tanügyi eseményekről szól a jelentés. — Bezárja az egészét egy igen érdekes táblás kimutatás, melyben Hajdú-vármegye 1889—90. iskolai évi állapota össze van hasonlítva az 1876—77-ik évivel. Mielőtt ez összehasonlítás főbb adatait felmutatnám, a jelentés menetét követve, megemlítem, hogy az 1889—90. isk. évben két új tanítói állomás szerveztetett, u. m. Nádudvaron és Földesen, mindkettő az ev. ref. egyház által. Iskolai takarékpénztár volt 25 iskolánál, 843 betevő növendékkel. A megtakarított összeg 1337 ft 46 kr. A tanfelügyelői hivatal ügyforgalmának száma tett 1408-t. — Hajdú-Szoboszlón az ev. ref. egyház 2 új tantermet és egy tanító számára lakást, Mike-Péresen és Földesen szintén az ev. ref. egyház egy leányiskolai tantermet, illetőleg ez utóbbi helyen egy új leányiskolát építtetett.

Az 1876—77-ik és 1889—90-ik isk. évi állapot összehasonlításából kitűnik, hogy a tankötelesek száma szaporodott 1655-tel, az iskolába járóké pedig 4580-nal; ellenben fogyott az iskolába nem járók száma 2923-mal. Az iskolák száma növekedett 30-czal, a tantermeké 50-nel, a tanítóké 46-tal, az iskolai jövedelmek és kiadások összege = 82,041 frttal és a tanítók fizetése = 35,473 frttal.

Ezen adatokból, melyek minden tekintetben örvendetes haladást bizonyítanak, kétségtelenül kitűnik, hogy Hajdú-vármegye népoktatásának vezetése a legkitűnőbb kezekre van bízva. Az a kitartó vasszorgalom, mely a legközelebbi évben is 1408 hivatalos ügy elintézése mellett, elegendő időt talált 456 iskolalátogatást végezni; az az odaadó ügybuzgóság, mely a tanfelügyelői látogatásokat úgy a tanulókra, mint magokra a tanítókra nézve is élvezetesekké, tanulságosakká és emlékeztetésekké teszi; az a helyes és finom tapintat, mely a hiányok és bajok orvoslását és megszüntetését nem bürokratikus írásbeli rendeletek, hanem személyes érintkezés útján eszközli, s a tanítókhöz nem parancs, hanem az atyai oktatás szelid hangján szól; az a mindenre kiterjedő gondosság, mely a haza, király, törvények, egyházi és világi előljárók iránti tisztelet és engedelmisség ápolásán kívül, a tanulók szabadban való mozgására, testedző játékaikra, a jó ivóvízre, a tantermek és lakások levegőjének tisztántartására, sőt arra is kiterjeszti figyelmét, hogy a tanulók könyv nélkülözöttségével és házi feladatokkal túlterhelve ne legyenek: méltán kiérdemli nemcsak a szülők és tanítók, nemcsak Hajdú-vármegye egész közönsége: hanem a népoktatás ügye iránt országszerte érdeklődők, úgy egyházi, mint világi előljárók őszinte elismerését, köszönetét és háláját.

Olvassa el bárki e tanügyi jelentést, s meggyőződik róla, hogy felhozott adataim mindenike tényeken alapul. S épen ezért nem mulaszthatom el felhívni e tanügyi jelentésre különösen azon tisztelendő képviselő úr figyelmét, ki az elkeresztelési vitában, egy közbeszólása alkalmával, gúnyos kicsinyléssel szólott népiszkolai állapotunkról. Hadd lássa ebből színről-színre, hogy Hajdú-vármegye népoktatásának élén az ország egyik legkitűnőbb, legszorgalmasabb és legarravalóbb tanfelügyelője áll, és ismerje meg, hogy a hol ev. ref. vallású a lakosság túlnyomó nagyrésze, mily rohamos haladást tett, s mily magas fokon áll már ma a népoktatás ügye.

—S—S.

Közügyeink.

Levél a szerkesztőhöz.

Pusztá-Nagy-Gyanté (u. p. Sarkad-Keresztur),
1891. máj. 23.

T. Szerkesztő Ur!

Nagyméltóságú Tisza Kálmán úr a gyantéi gazdaságában, — hol az állandó férfieselések száma 50 és 60 közt változik, — az 1887-ik évben, nagyszámú családtagjaikra tekintettel, egy iskolát állított fel felekezeti jelleggel; daczára annak, hogy a cselédség legnagyobb része akkor más nyelvű és vallású, azaz nem református volt.

Ez évben azonban a cselédek változása folytán, az összes cselédség jó része az evangéliom szerint reformált vallás követőiből van fogadva.

Pusztánk Mezőgyán helységéhez tartozik, attól pedig $\frac{3}{4}$ órai távolságra esvén, az itt lakó reformátusok bármilyen nagy ünnep volt is, kénytelenek voltak nélkülözni az Ur hajlékát, a templomot; pedig lelkök sóvárogva vágyott oda, mit e mostani alkalom fényesen bizonyít.

Mezőgyán helység lelkésze, tiszt. Ónodi Sándor úr ez év folyamán egy temetés alkalmával észrevette ezen pusztában élő református hívek vágyait, s a temetés végeztével beszédbe elegyedvén egyesekkel, azon ígéretet tette, hogy ha kellő számmal gyűlnek össze egy általa megrendelt vasár-avagy ünnepnapon, ő ki fog jönni istenitisztelet-tartás végett. Ezen ígéretéből kifolyólag áldozó-csőtörtők hetében megtudakolta a pusztánkban lakóktól, vajjon nem óhajtanák-e, hogy pünköst másodnapján istenitisztelet-tartásra kijöjjen.

A t. lelkész úr ajánlata örömmel fogadtatott, s ígéretet tettek a cselédek arra nézve, miszerint teljes számmal fognak megjelenni az Ur ígéjének hallgatására.

Ebből kifolyólag tiszt. Ónodi Sándor úr általam tudtára adatta a reformátusoknak, hogy egyszersmind az úrvacsorája is ki fog osztatni, mivégből a kik azzal élni akarnak, tartsanak bűnbánatot; s ha esetleg valaki kenyeret és bort kíván adni, tudassa ő vele.

Az ajánlatot aztán a gazdaságot vezető uradalmi kasznár úr, — ki a római katolikus valláson van egész családjával, — tette és szolgáltatta ki.

Ilyen előzmények után eljött a pünköst, minden cselédlakban készülődést lehete látni, mindenki csak a templomról beszélt. Ünnep másodnapján még a nap jóformán fel sem jött az égre, már azt lehete látni, hogy egyesek az országút felé néznek, várnak valakit, minden szemből az öröm volt kiolvasható, a közbejött esőzés miatt többek jöttek lakásomra, tölem megkérdezni, ugyan kijön-e a tiszt. úr, lesz-e templomozás?

Végre a nagy várakozás után jött a kocsis, melyen Mezőgyán derék lelkésze, tiszt. Ónodi Sándor úr ült.

Alig szállott le kocsijáról, velem pár szót is nehezen váltott még, már szólott ama harangoeska hangja, mely munkára szokta gyűjteni az embereket. Gyönyörűség volt nézni, miként seregel az iskola felé a cselédség apraja-nagyja, tisztán, csendben, nyugodt n, zaj nélkül várva, míg megnyílt előttök ennek ajtaja. A harangozás után tíz percenél több idő nem telt el, már tele volt az iskolaterem férfiakkal, nőekkel s gyermekekkel, a két előbbieket száma felül volt a százon.

S ha végig nézett volna bárki e tisztességes kis gyüleke-

zeten, bizonyára nem mást mondott volna: ezeket nem kívánság, hanem az Ur hajlékának szeretete, az Isten dicsérésének vágya vezette ide.

Mikor pedig felzendült a „Jövel Szentlélek Ur Isten“ hangja, köny esordult nem egy, de számtalan felnőtt ember szemeiből. Megható jelenet játszódott le akkor is, midőn a lelkész imádsága lett hallható, a prédikáció alatt, mely felfogásukhoz és helyzetükhöz volt alkalmazva, a legnagyobb síri esendben minden szem a beszélőre s minden fül hangjára figyelt, s az látszott, miszerint itt mindenki csak Istenre gondolt, ő vele foglalkozik csupán.

Nem kevésbé bámulandó jelenet volt az, midőn az Ur asztala lepleztetett le előttök, ismét könyök peregetek le az arcokról, vele hálaszerű sóhaj tört elő a keblekből s szállt fel a Mindenható zsámolyához, ki erős Isten a pusztában is asztalt készíteni (Zsolt. 78. 19.), mert ímé megterített számukra az ő szent Fia, a mi Urunk Ur Jézus Krisztus asztala. Részesült is arról a szentjegyekben 14 férfi, 31 nő, összesen 45 egyén.

Az istenitisztelest végeztével adakozásra levén felszólítva a hívek, a távozók közül kiki meghozta a maga fillereit az Ur oltárára áldozatul, s úgy távozott el a templom szentelt iskolateremből.

Begyűlt pedig ezen önkéntes adakozásból 1 frt 1 kr, mely összeg hova fordítására nézve a jelenlevő lelkész úrral abban állapodtunk meg, hogy ez asztalról került fillérek, ismét asztalra, a tápintézet asztalára, annak fentartására fordíttassanak, — mely összeget egyidejűleg czéljára való fordítás végett midőn t. Szerkesztő úr czímére elküldeni bátor voltam*), kiváló tisztelettel maradtam stb.

Bátory István,

ev. reform. tanító.

Különfélék.

Az 1889. és 1890-ik évről még hátrálékban levő lapjاراتóinkat figyelmeztetjük, hogy ha jun. hó 15-ig be nem küldik a rég esedékes tartozást: postai megbízó levél útján fogjuk követelésünket beszédni. Ha találkozónék valaki (a mit nem tudunk elhinni), a kitől ily módon se tudnók behajtani a tartozást: az ilyennel szemben tudni fogjuk kötelességünket. A kiadó hivatal.

Debreczeni főiskola. Írásbeli érettségi vizsgára 67-en jelentkeztek főiskolánkban. A szóbeli érettségi vizsgán vizsgáló bizottsági elnök Tóth Sámuel egyházkerületi főjegyző s theol. akad. tanár lesz, a közoktatásügyi kormányt Láncey Gyula kolozsvári m. kir. tudományegyetemi tanár képviseli.

A Magyar Protestáns Irodalmi Társaság igazgató választmánya f. hó 3-án d. u. 5 órakor Szász Károly püspök einöklete alatt gyűlést tartván, bejelentetett, hogy a f. évi április 6-án tartott közgyűlés óta, a mikor a tagok összes száma 1054 volt, a tagok száma 70-nel gyarapodott, és pedig 3 alapító tag (Fereny Imre n.-lónyai segédlelkész, görbedi ref. leányegyház és Veesev Oláh Miklós földbirt.), 25 rendes és 42 pártoló tag lépett be. Bejelentetett aztán, hogy a tiszántúli püspök úr a

*) Vettem az 1 frt 1 krt s beszámoltam vele a főiskolai háznagyi hivatalnál. Szerk.

Társaság érdekében egy meglehangú körlevelet bocsátott ki kerülete lelkészeihez és presbyteriumaihoz. Tudomásul véte-tett a nálunk, a gyűlés idejéig jelentkezett új tagok névsora. 1891. január 1-től május 31-ig a pénztár bevétele volt 4855 frt 78 kr, kiadása 4326 frt 31 kr. A módosított alapszabályok jóváhagyattak s a főv. tanács útján leérkeztek. A Társaság által hirdetett pályázatra egy pályamű érkezett a f. évi május 1-én lejárt határidőre: „Hol nincs versenyezés, nincs küzdelem bátor erőnek“ jellegével, a budai ref. zsinat történetét tárgyzva. Bíráló Balogh F., Varga L. és Gyurátz F. urak fog-nak felkéretni. A megindítandó népies iratokra vonatkozólag az igazgató választmány kimondotta, hogy a pártfogók és alapítók mindenik iratból kapnak 1—1 példányt, valamint a segélyező tagoknak is minden népies kiadványból küldetik egy-egy példány, segélyezési összegük határáig. A választmány a népies iratok kiadására nézve a Tract-Societyvel való közre-működés főbb pontjaiban is megállapodott, s e pontozatok a Society londoni igazgatóságához fognak megküldetni.

Szabolcska Mihály, mult iskolai évben debreczeni főisko-lai szénior egy tanévet befejezván a genfi Oratoire-ban, köze-lebb visszatért körünkbe. Elragadtatással beszél Kálvin váro-sáról s az ottani egyházi életről. Meg is ígértettük vele, hogy külföldi útjának egyes értékesebb emlékeit megírja lapunk ol-vasóinak. Meglátogatta Turinban Kossuth Lajost is, s csodálva beszéli a 90 éves agg ember rendkívüli élnökségét, szemeinek búvós ragyogását s vendéglátó szívességét. E látogatásáról pedig a „Vasárnapi Ujság“-nak ígért egy cikket. Az ifjú tisz-teletes úr, mint mondá, legalább egy félévre még ki szándéko-zik utazni Párisba, hogy francia nyelvismeretét lehetőleg tö-kéletessé tegye. Isten hozta őt haza, Isten vezérelje minden útain!

Mező-Túr. A mező-túri ev. reform. templomban közelebb János apostol közönséges első levele 1-ső rész 9. verse alapján („Ha megvalljuk a mi bűneinket, hív és igaz az Isten, hogy megbocsássa nekünk bűneinket és megtisztítson minket minden hamisságtól“) épült prédikáció azonnal meghozta gyű-mölesét. Istenitisztelest után a perselyeket bontva, azok egyi-kében egy tenyérnyi papirosba takarva 5 forint volt, s a papi-roson ezeruzával írva a következők: „Lelkipásztor, imádkozz azokért, a kik megtérnek, fohászkoznak Istenhez, hogy bo-csássa meg bűneiket, én is ezen 5 forintot jogtalanul birtam, de nem tudom visszaadni annak, a kit jogosan illet, mert távol esik tőlem, talán el is költözött már Isten országába, nem tu-dom; azért tiszta szívemből kérlek lelkipásztor, imádkozz éret-tem, vagyis mindnyájunkért, a kik a jogtalanul bírt örökséget visszaadják annak, a kiket jogosan illet“. Mily szép jele ez a megjavulásnak! Mily biztató, lelkesítő az ígehirdetőre nézve, hogy szava nem csupán pusztában elhangzott szó, a mag, mit elsőr, nem csak útfélre, köves vagy terméketlen földre, de jó földre is talál.

Kakszentmárton. A nagybányai egyházmegye e 270 lé-lekből álló kisded egyháza, a hívek buzgalmából díszes papla-kot építtetett, mely mult hó 31-én adatott át az egyházközség érdemes lelkésze, t. Bodnár János úr használatába. Ez egy-házi és családi örömnepélyről közelebb részletes tudósítást közlendünk.

Hálás köszönet. A Háromszékvármegyéhez tartozó, sepsi ev. ref. egyházmegyébe kebeleztet nyéni ev. ref. egyházköz-ség itt a délkeleti Kárpátok oldalán szász és oláh honpolgárok közé van beékelve; de az őseink vallásához és nyelvéhez híven ragaszkodó ev. ref. egyháztagok szép, nagy, díszes templomot építtettek tetemes áldozattal, a mi összesen 20,660 frtba került toronynyal, belső felszereléssel és orgonával együtt. — Ezen díszes templom építésének felsegéléséhez többen járultak felkérésem folytán; de különösen úrasztali terítők beszerzésére nézve, mivel a régiek elavultak, tettem felkérést egyes jó ismerőseimhez, kegyes hívekhez, kik meghallgatták egyházam nevében hozzájuk intézett alázatos kérésemet, s a maguk jó ismerőseik, barátaik körében szíves készséggel gyűjtöttek segélyt. Ezen ügyben tett fáradozásukért, adakozásukért fogadják hálás köszönetemet és tiszteletemet első sorban: Dr. Baczoni Lajos debreczeni főiskolai jogtanár úr és Soós János debreczeni vasuti irodatiszt úr; valamint mindazon mélyen tisztelt kegyes adakozók, kik becses adományaik által a nemes ezélt pártolólág kívánták előmozdítani, fogadják egyen-egyen magam és egyházam nevében hálás köszönetemet. — Tudomásokra hozom, hogy becses neveiket az adománynyal együtt a nyéni ev. ref. egyház „Aranykönyv“-ébe emlékül bejegyeztem, a mint következnek: Dr. Baczoni Lajos jogtanár 2 frt, Nagy Zsigmond, Csiky Lajos, Karay Sándor, Dóczy Imre, Géresi Kálmán, Elek Lajos és Liszka Nándor ev. ref. főiskolai tanár urak; Dicsőfi József ev. ref. lelkész, Győry Elek főisk. pénztárnok, Bodossy Pál ev. ref. püspöki titkár, Herczeg János ev. ref. tanító urak; Kálmán Lajosné ev. ref. tanítónő; Dr. Orbán József, Szabó Antal, Des Combes Henrik, Dr. Bakos Imre ügyvéd urak; Csanak József, Kaszanyiczky Endre, Zádor Lajos, Szabó Lajos fiai, Félegyházi János, Geréby Fülöp keresk. urak; Kiss Mór sírkő raktáros, Alföldi takarékpénztár, „István“ gőzmalom társulat 1—1 frt. Beke László, Szentkirályi Tivadar, Gyarmathy József, Gyenes Lajos, Sesztina Lajos, N. N., N. N., Kálmán Lajos, Szabó Mihály keresk. urak; Szücs Károly fegyverműves, Tikos István gőzmalmi pénztárnok, N. N., Némethy András vendéglős, Riesz Lajos czukrász és Örvényi Ottó gyógyszerész urak 50—50 kr. Lichtenstein József, Tóth Sándor kereskedő, Móricz Bertalan férfiruha szabó, N. N. és Budaházy Endre megyei hivatalnok urak 40—40 kr. N. N. 30 kr. N. N. 20 kr. N. N. 11 kr. Körmendy Juliska 25 kr. és N. N. 3 frt 09 kr, összesen: 40 frt 45 kr. Nyén u. p. Bodola, 1891. május 30. Puskás Lajos, ev. ref. pap. (A „Debreczeni Ellenőr“ tekintetes szerkesztőjét teljes tisztelettel felkérem ezen hálás köszönetemnek becses lapjába való átvételére. P. L.).

Haláleset. Beregszászi Albert, hegyköz-szentmiklósi lelkész az érmelléki egyházmegyében, f. hó 8-án élete 39-ik évében elhunyt s 10-én eltemettetett. Szerető hitves s két gyermek siratja halálát. De méltán siratja őt gyülekezete is, mely benne hű pásztort, buzgó, kötelességeit igaz lelkiösmertességgel végzett lelkészt veszített. Béke lengjen a korán elköltözött szolga porai fölött! Áldás becsületes neve emlékezetén!

Szerk. posta. Más felsőtiszaparti. Beosztottuk mieelőbbi közlés végett. — D. Gy. Okány. Jövő számban fog megjelenni. — Az Irod. Társ. javára e héten bejött pénzeket jövő számunkban nyugtázzuk.

Laptulajdonos és felelős szerkesztő: Csiky Lajos.

Pályázat.

A boldog emlékezetű Nagy Józsefféle alapítványból 500 forint ösztöndíjra pályázat nyitattik.

Ezen pályázatnál megkívántatik, hogy:

1) az illető pályázó ifjú magyar, ev. ref. vallású s a felsőbb tudományokat a debreczeni főiskolában végezte legyen;

2) kitűzött pályájának a lelkészinek vagy tanárinak kell lenni;

3) szükséges, hogy a bölcsészeti s hittani tudományokon kívül, a latin nyelvben annyira jártas legyen, hogy a római classicus írókat jól értse; mit hogy jól ért, úgy azt, hogy a görög nyelvtanból kitűnő osztályzata van, érettségi bizonyítványával kell igazolnia;

4) megkívántatik pályázótól, hogy az élő nyelvek közül a német nyelvet teljesen értse s egész folyékony-sággal beszélje; a francia nyelvből is bírjon oly előkészülettel, hogy a könyveket jól értse. Ez utóbbiakra nézve is elengedhetetlen szabályul tűzvetvén ki, hogy ezek is illetékes és tekintetbe vehető bizonyítványokkal igazoltassanak.

A kérvények folyó évi július hó 7-ik napjáig Révész Bálint püspök és alapítványi egyik elnök úrhoz lesznek beterjesztendők.

Debreczen, 1891. június 12.

Tóth Sámuel,
bizottsági jegyző.

Pályázat.

A debreczeni ev. ref. egyház felső leányiskolájához a francia nyelv, mint fő tantárgynak, hetenként 12 órán, más nyelvnek, készségnek (mint torna, rajz, ének) vagy tudománynak, mint mellék tantárgynak, heti 8 órán tanítására 800 forint évi fizetés mellett, mely havi részletekben előre fizettetik, egyelőre az 1891—92-iki iskolai — mint próba — évre pályázat hirdettetik. Állandósítás esetén 800 frt és 200 frt lakbér lesz az évi fizetés. Az úti és költözködési költség 30 forint erejéig a számlák bemutatása mellett megtérítetik.

Pályázhatnak ev. ref. vallású, a francia nyelvre, mint fő tantárgyra képesített nők.

Pályázataik, melyekhez keresztlevél, oklevél, szolgálati bizonyítvány stb. csatolandók, „a debreczeni ev. ref. egyház főgondnokságának“ czímezve f. évi jul. hó 15-ig küldendők be. E határidőn túl érkezett pályázatok felbontatlanul küldetnek vissza.

Kelt Debreczenben, a presbyteri közgyűlés május hó 31-én tartott üléséből.

Az elnökség.

Pályázat.

A debreczeni ev. ref. egyház pályázatot hirdet a következő tanítói, tanítónői és óvónői állásra:

1. Az Árok-utcai leánytanítói állomásra, melylyel ez idő szerint az elemi III. IV. osztályok tanítása van összekötve; javadalmazása az egyház pénztárából évnegyedenként előleges részletekben 600 frt; a város részéről 14 köbméter tűzifa beszállítva, természetben lakás, vagy e helyett 150 frt lakbér.

2. Az Árok-utcai fiatanítói állomásra, melylyel ez idő szerint az I. VI. osztályok tanítása van összekötve; javadalmazása 400 frt évi törzsfizetés; három évi sikeres szolgálat után a tanító állandósíttatik és fizetése 50 frttal, öt évi sikeres szolgálat után 50 frttal, tíz évi szolgálat után 100 frttal javíttatik, a mikor 600 frt maximális összegre emelkedik; a várostól természetben lakás, vagy 100 frt lakbér, 10 köbméter tűzifa beszállítva.

3. Az ispotályi leánytanítónői állomásra, ez idő szerint az I. oszt. és a felsőbb osztályokban női kézi munka tanítására; javadalmazás 400 frt évi fizetés, mely öt évi sikeres szolgálat után 50 frttal, tíz évi sikeres szolgálat után 50 frttal javíttatik, a mikor 500 frtra emelkedik; remény van hozzá, hogy a város részéről természetben lakást, vagy 100 frt lakbért és évenként 10 köbméter tűzifát nyerünk a tanítónő részére, erre nézve azonban kötelezettséget nem vállal az egyház.

Fentartja az egyház, hogy a megválasztandó tanítókat, illetőleg tanítónőt más osztályok vezetésére is alkalmazhassa.

4. Az ispotályi óvónői állomásra; javadalmazása az egyház részéről évnegyedi részletekben 600 frt évi fizetés; a város részéről természetben lakás és 7 köbméter tűzifa beszállítva.

Mind a négy állomásra ev. ref. vallású okleveles tanítók, tanítónők és óvónők pályázhatnak, kik kellően felszerelt kérvényeiket f. évi junius 30-ik napján délután 5 óráig Némethy Lajos lelkész s iskolaszéki elnök úrhoz adják be. Az állomások f. évi augusztus 20-án, legkésőbb szept. 1-én foglalandók el; a fizetés f. évi szept. 1-től tétetik folyóvá. Költözködési költség 30 frt erejéig, a mennyiben okmányokkal bizonyíttatik, megtéríttetik.

Debreczen, 1891. junius 7-ik napján tartott presbyteri közgyűlésből.

Némethy Lajos,
h. lelkészelnök.

1—2

Somogyi Pál,
főjegyző.

Szücs István,
főgondnok.

Pályázat tanári állásra.

A szatmár-németi ev. ref. főgimnáziumnál a német nyelv és irodalom rendes tanszékére pályázat hirdettetik.

Javadalmazás: évi 1000 (egy ezer) forint, mely az intézet pénztárából illető tanár nyugtatóványára, évnegyedes részletekben előre fizettetik, és 23 köbméter beszállított kemény tűzifa. Ezzel kapcsolatosan e helyen is nyersen kifejezést az intézet fentartó testületének ama határozata, hogy a rendes tanárok pénzbeli javadalmazása — az intézet anyagi viszonyaihoz képest — a közel jövőben 1200 frtra fog kiegészíttetni.

Heti órák száma legfeljebb 22.

A tanszék okleveles, rendes tanárral fog betöltetni.

Nem okleveles pályázó is megválasztatik okleveles hiányában, de csak helyettes tanáru alkalmazzatik 800 frt évi fizetéssel s a jelzett failletményvel, megjegyeztetvén, hogy oklevelét a törvény által meghatározott időn (3 év) belül bemutatni tartozik.

A megválasztott tanár hívtalát 1891. szeptember 1-én köteles elfoglalni.

A megválasztott okleveles rendes tanár első szolgálati éve rendtartásunk szerint próbaévnék tekintetik, melynek sikeres végződése után állandó alkalmazást nyervén, a nyug- és gyámintézetnek jogosult és kötelezett tagja leend.

Pályázhatnak protestáns tanárok és tanárjelöltek, kiknek fő tárgyük, esetleg mellék tárgyük a német nyelv; ev. ref. vallású okleveles pályázók előnyben részesülnek.

Pályázók oklevéllel, eddigi szolgálatokról szóló bizonyítványaikkal, egyetemi indexükkel, katonai szolgálati viszonyukat feltüntető igazolványukkal, testi épségüket igazoló bizonyítványukkal ellátott folyamodványukat alul írott igazgató-tanácsi elnökhöz címmezve, legkésőbb f. évi junius hó 20-ig küldjék be.

Szatmár, 1891. május 30.

Regéczi Sándor,
igazgató-tanácsi jegyző.

2—2

Farkas Antal,
igazgató-tanácsi elnök.